

THE EXPERIENCE OF TORAH STUDY IN PIRKEI D'RABBI ELIEZER

Shavuos 2007
Gavriel Z. Bellino

Chapter 1

The following befell Rabbi Eliezer, son of Hyrkanos. His father had many ploughmen who were ploughing arable ground, whereas he was ploughing a stony plot; he sat down and wept. His father said to him: O my son! Why dost thou weep? Art thou perchance distressed because thou dost plough a stony plot? In the past thou hast ploughed a stony plot, now behold thou shalt plough with us arable soil. He sat down on the arable ground and wept. His father said to him: But why dost thou weep? Art thou perchance distressed because thou art ploughing the arable land? He replied to him: No. (Hyrkanos) said to him: Why dost thou weep? He answered him: I weep only because I desire to learn Torah. (Hyrkanos) said to him: Verily thou art twenty-eight years old —yet dost thou desire to learn Torah? Nay, go, take thee a wife and beget sons and thou wilt take them to the school.

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס, שֶׁהָיוּ לְאָבִיו חוֹרְשִׁים וְהָיוּ חוֹרְשִׁין עַל גְּבֵי הַמַּעֲנָה, וְהוּא הָיָה חוֹרֵשׁ בְּטַרְשִׁין. יָשָׁב לוֹ וְהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ אָבִיו, מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה. שָׂמָא מִצְטַעַר אַתָּה שְׂאֵתָה חוֹרֵשׁ בְּטַרְשִׁין, עֲכָשׁוּ אַתָּה חוֹרֵשׁ עַל גְּבֵי הַמַּעֲנָה. יָשָׁב לוֹ עַל גְּבֵי הַמַּעֲנָה וְהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ, מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה, שָׂמָא מִצְטַעַר אַתָּה שְׂאֵתָה חוֹרֵשׁ עַל גְּבֵי הַמַּעֲנָה. אָמַר לוֹ, קָאוּ וְקָמָה אַתָּה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ, שְׂאֵנִי מִבְּקֵשׁ לְלַמֵּד תּוֹרָה. אָמַר לוֹ, וְהֵלֵא בֶן עֶשְׂרִים וְשָׁמוֹנֶה שָׁנִים אַתָּה, וְאַתָּה מִבְּקֵשׁ לְלַמֵּד תּוֹרָה. אֶזְאָא קַח לָךְ אִשָּׁה וְתוֹלִיד לָךְ בָּנִים וְאַתָּה מוֹלִיכֵן לְבֵית הַסֵּפֶר.

He fasted two weeks not tasting anything, until Elijah — may he be remembered for good — appeared to him and said to him: Son of Hyrkanos! Why dost thou weep? He replied to him: Because I desire to learn Torah. (Elijah) said to him: If thou desirest to learn Torah get thee up to Jerusalem to Rabban Jochanan ben Zakkai. He arose and went up to Jerusalem to R. Jochanan ben Zakkai and sat down and wept. (R. Jochanan) said to him: Why dost thou weep? He answered him: Because I wish to learn Torah. (R. Jochanan) said to him: Whose son art thou? But he did not tell him. (R. Jochanan) asked him: Hast thou never learnt to read the Shema, or the Tephillah, or the Grace after meals? He replied to him: No. He arose and (R. Jochanan) taught him the three (prayers). (Again) he sat down and wept. (R. Jochanan) said to him: My son, why dost thou weep? He replied: Because I desire to learn Torah. He (thereupon) taught him two rules (of the Law) every day of the week, and on the Sabbath (Eliezer) repeated them and assimilated them.

עָשָׂה שְׁתֵּי שָׁבָתוֹת וְלֹא טָעַם כְּלוּם עַד שֶׁנִּגְלָה לוֹ אֱלִיָּהוּ זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה, וְאָמַר לוֹ, בֶּן הוֹרְקָנוֹס, לָמָּה אַתָּה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ, מִפְּנֵי שְׂאֵנִי מִבְּקֵשׁ לְלַמֵּד תּוֹרָה. אָמַר לוֹ, אִם אַתָּה מִבְּקֵשׁ לְלַמֵּד תּוֹרָה, עֲלֶה דִירוּשָׁלַיִם אֶצֶל רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי. עָמַד וְהֵלֵךְ אֶצֶל רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי. יָשָׁב לוֹ וְהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ, מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ, מִפְּנֵי שְׂאֵנִי מִבְּקֵשׁ לְלַמֵּד תּוֹרָה. אָמַר לוֹ, בֶּן מִי אַתָּה. וְלֹא הִגִּיד לוֹ. אָמַר לוֹ, מִיָּמֶיךָ לֹא לָמַדְתָּ קְרִיאַת־שְׁמַע וְלֹא תַפִּלָּה וְלֹא בְרַכַּת־הַמְּזוֹן? אָמַר לוֹ, לָאוּ. אָמַר לוֹ, עָמַד וְאַלְמַדְךָ שְׁשֵׁתָן. יָשָׁב וְהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ, בְּנִי, מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ, שְׂאֵנִי מִבְּקֵשׁ לְלַמֵּד תּוֹרָה. וְהָיָה אוֹמֵר לוֹ שְׁתֵּי הַלְכוֹת כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, וְהָיָה חוֹזֵר לוֹ עֲלֵיהֶן וְיִמְדָּבְקָן.

He kept a fast for eight days without tasting anything until the odour of his mouth attracted the attention of R. Jochanan ben Zakkai, who directed him to withdraw from his presence. He sat down and wept. (R. Jochanan) said to him: My son, why dost thou weep? He rejoined: Because thou didst make me withdraw from thy presence just as a man makes his fellow withdraw, when the latter is afflicted with leprosy. (R. Jochanan) said to him: My son, just as the odour of thy mouth has ascended before me, so may the savour of the statutes of the Torah ascend from thy mouth to Heaven. He said to him: My son! Whose son art thou? He replied: I am the son of Hyrkanos. Then said (R. Jochanan): Art thou not the son of one of the great men of the world, and thou didst not tell me? By thy life! he continued, This day shalt thou eat with me. (Eliezer) answered: I have eaten already with my host. (R. Jochanan) asked: Who is thy host? He replied: R. Joshua ben Chananjah and R. José the Priest. (R. Jochanan) sent to inquire of his hosts, saying to them: Did Eliezer eat with you this day? They answered: No; moreover has he not fasted eight days without tasting any food? R. Joshua ben Chananjah and R. José the Priest went and said to R. Jochanan ben Zakkai: Verily during the last eight days (Eliezer) has not partaken of any food.

עשה שמונה ימים ולא טעם כלום עד שעלה ריח פיו לפני רבן יוחנן בן זכאי, והעמידו מלפניו. ישב והיה בוכה. אמר לו, מפני מה אתה בוכה. אמר לו, מפני שהעמדתי מלפניך כאדם שמעמיד מלפניו מכה שחין. אמר לו, בני, פשם שעלה ריח פיה מלפני, כך יעלה ריח חקי תורה מפיה לשמים. אמר לו, בני, בן מי אתה. אמר לו, בן הורקנוס אני. אמר לו, והלא בן גדולי עולם אתה, ולא היית מגיד לי. אמר לו, חייך, היום אתה סועד אצלי. אמר לו, כבר סעדתי אצל אכסניא שלי. אמר לו, ומי הוא אכסניא שלך. אמר לו, רבי יהושע בן חנניה, ורבי יוסי הכהן. שלח ושאל אכסניא שלו, אמר להם, אצלכם סעד אליעזר היום? אמרו לו, לאו. והלא יש לו שמונה ימים שלא טעם כלום. אחרי כן הלכו רבי יהושע בן חנניה ורבי יוסי הכהן ואמרו לו לרבן יוחנן בן זכאי, והלא יש לו שמונה ימים שלא טעם כלום.

Chapter 2

THE sons of Hyrkanos said to their father: Get thee up to Jerusalem and vow that thy son Eliezer should not enjoy any of thy possessions. He went up to Jerusalem to disinherit him, and it happened that a festival was being celebrated there by R. Jochanan ben Zakkai. All the magnates of the district were dining with him... The people said (to R. Jochanan): Behold, the father of R. Eliezer has arrived. He bade them saying: Prepare a place for him, and seat him next to us. (R. Jochanan) fixed his gaze on R. Eliezer, saying to him, Tell us some words of the Torah. (R. Eliezer) answered him saying: Rabbi! I will tell thee a parable. To what is the matter like? To this well which cannot yield more water than the amount which it has drawn (from the earth); likewise am I unable to speak words of the Torah in excess of what I have received from thee. (R. Jochanan) said to him, I will (also) tell thee a parable. To what is the matter like? To this fountain which is bubbling and sending forth its water, and it is able to effect a discharge more powerful than what it secretes; in like manner art thou able to speak words of the Torah in excess of what Moses received at Sinai.

אמרו בניו של הורקנוס לאביהם, עלה לך לירושלים ונדה את בנה אליעזר מנכסיה. ועלה לירושלים לנדותו, ומצא שם יום טוב לרבן יוחנן בן זכאי. והיו כל גדולי המדינה סועדין אצלו, אמרו לו, הרי אביו של רבי אליעזר בא. אמר להם, עשו לו מקום, ועשו לו מקום והושיבו אותו אצלו. ונתן עינו ברבי אליעזר, אמר לו, אמר לנו דבר אחד מן התורה. אמר לו, רבי, אמשל לך משל למה הדבר דומה, לבור הזה שאינו יכול להוציא מים יותר ממה שהיה מוציא. כך אני אני יכול לומר דברי תורה יותר ממה שקבלתי ממך. אמר לו, אמשל לך משל למה הדבר דומה, למעין זה שהוא נובע ומוציא מים, ויש בכחו להוציא מים יותר ממה שהוא מכניס. כך אתה יכול לומר דברי תורה יותר ממה שקבלו מסיני.

(R. Jochanan) continued: Lest thou shouldst feel ashamed on my account, behold I will arise and go away from thee. Rabban Jochanan ben Zakkai arose and went outside. (Thereupon) R. Eliezer sat down and expounded. His face shone like the light of the sun and his effulgence beamed forth like that of Moses, so that no one knew whether it was day or night. They went and said to Rabban Jochanan ben Zakkai: Come and see R. Eliezer sitting and expounding, his face shining like the light of the sun and his effulgence beaming like that of Moses, so that no one knows whether it be day or night. He came from (his place) behind him and kissed him on his head, saying to him:

Happy are ye, Abraham, Isaac, and Jacob, because this one has come forth from your loins. Hyrkanos his father said: To whom does (R. Jochanan) speak thus? The people answered: To Eliezer thy son. He said to them: (R. Jochanan) should not have spoken in that manner, but (in this wise), "Happy am I because he has come forth from my loins." Whilst R. Eliezer was sitting and expounding, his father was standing upon his feet. When (Eliezer) saw his father standing upon his feet, he became agitated and said to him: My father! be seated, for I cannot utter the words of the Torah when thou art standing on thy feet. (Hyrkanos) replied to him: My son, it was not for this reason that I came, but my intention was to disinherit thee. Now that I have come and I have witnessed all this praise; behold thy brothers are disinherited and their portion is given to thee as a gift. (Eliezer) replied: Verily I am not equal to one of them.

If I had asked the Holy One, blessed be He, for land, it would be possible for Him to give this to me, as it is said, "The earth is the Lord's, and the fulness thereof" (Ps. xxiv. 1). Had I asked the Holy One, blessed be He, for silver and gold, He could have given them to me, as it is said, "The silver is mine, and the gold is mine" (Hag. ii. 8). But I asked the Holy One, blessed be He, that I might be worthy (to learn the) Torah only, as it is said, "Therefore I esteem all precepts concerning all things to be right; and I hate every false way" (Ps. cxix. 128).

אמר לו, שמא ממני אתה מתבייש, הריני עומד מאצלה. עמד רבן יוחנן והלך לו לחוץ, והיה רבי אליעזר יושב ודורש ופגיו מאירות כאור הנחמה, וקרנותיו יוצאות בקרנותיו של משה, ואין אדם יודע אם יום ואם לילה. בא רבן יוחנן מאחוריו ונשקו על ראשו. אמר לו, אשריכם אברהם יצחק ויעקב שיצא זה מחצציקם. אמר הורקנוס, למי אמר כך. אמרו לו, לאליעזר בנה. אמר להם, לא כך היה לו לומר, אלא אשרי אני שיצא זה מחצצוי. היה רבי אליעזר יושב ודורש, ואביו עומד על רגליו. כיון שראה אביו עומד על רגליו, נבהל. אמר לו, אבא, שב, שאיני יכול לומר דברי תורה ואתה עומד על רגליך. אמר לו, בני, לא על כך באתי, אלא לנדוּתך מנכסי. ועתה שבאתי לראותך וראיתי כל השבח הזה, הרי אחיך מנדים מהם, והם נתונים לך במתנה. אמר לו, והרי אני **איני שוה כאחד מהם.

אלו קרקעות בקשתי מקפני
הקדוש-ברוך-הוא, היה לפניו לתן לי, שנאמר, להי הארץ
וקמלואה תבל וישבי בה (תהלי כד א). ואלו כסף וזהב בקשתי,
היה נותן לי, שנאמר, לי הכסף ולי הזהב נאם הי צבאות
(חגי ב ח). אלא לא בקשתי מקפני הקדוש-ברוך-הוא אלא
תורה בלבד, שנאמר, על-כן כל-פקודי כל ישראל, כל-
ארח שקר שגאתי (תהלים קיט כח).